

گفت و گو: مژگان بابامرندی • عکاس: طیبه رحیمی

عروسکم دوباره جان گرفت

گفت‌وگو با عادل بز دوده

عروسک‌ها فقط وسیله‌ی سرگرمی بچه‌ها نیستند. انسان‌ها از قدیم آرزوها و خیال‌های خودشان را با استفاده از انواع عروسک‌ها گفته‌اند. نمایش عروسکی، هم برای بچه‌ها و هم برای بزرگ‌ترها اجرا می‌شود. ساختن عروسک‌های مختلف، یک هنر قدیمی و پرارزش است. این بار با یکی از عروسک‌سازهای کشورمان گفت و گو می‌کنیم.

آقای «عادل بز دوده» یکی از عروسک‌سازهای خوب کشور ماست. تو حتماً سریال عروسکی «خانه‌ی مادر بزرگه» و «زی‌زی گولو» را دیده‌ای. او عروسک‌های این برنامه‌ها و خیلی از فیلم‌ها، نمایش‌ها و سریال‌های دیگر را ساخته است.

👉 از بین عروسک‌های نمایشی کدام عروسک بود؟

بعضی از آن‌ها را بیشتر دوست دارم. دو تا نوزاد برای تلویزیون ساختم. پسر «محمد رضا» شش ماهش بود. صبح‌های زود دست به صورت او می‌کشیدم تا لمسش کنم. می‌خواستم واقعاً بتوانم آن نوزادهای عروسکی را خوب از کار در بیاورم. «مخل» و «زی زی گولو» را هم بسیار دوست دارم. در نمایش جدیدم که کاری از شاهنامه است، به «سهراب» و «مبارک» اش علاقه دارم.

👉 بچه‌هایتان به عروسک‌هایتان حسودی نمی‌کنند؟
گاهی حسادت کرده‌اند. پسر کوچکم سه، چهار ساله بود. عروسکی درست کرده بودم که در کیفم می‌گذاشتم. پسر می‌گفت من پسرت هستم یا او؟... چرا او را توی کیف می‌گذاری؟!

👉 چه جوری وارد کار در رشته‌ی عروسک‌سازی شدید؟

من عضو کتابخانه‌ی کانون پرورش فکری بودم. کانون شرایط رشد مرا فراهم کرد، به خصوص کتاب‌دارهای خوب آن.... در سال ۱۳۵۱ مرکز تئاتر ایران تأسیس شد. با کمک کانون وارد این مرکز شدم. تا زمانی که دست‌هایم جان دارد، در این رشته به فعالیت ادامه خواهم داد. به امید خدا.

👉 در بچگی رابطه‌ی شما با عروسک‌ها چه‌گونه بود؟

عروسک‌ها چند هزار سال است که مورد علاقه‌ی انسان‌ها هستند. عروسک‌ها در مراسم و آیین‌های مختلف، استفاده داشته‌اند. من همیشه با عروسک‌هایم نمایش می‌دادم.

👉 عروسک‌نمایش با عروسک معمولی چه تفاوتی دارد؟

عروسک‌های بازاری برای فروش ساخته می‌شوند. بنابراین کاربرد نمایشی ندارد. بنابراین به آن‌ها می‌گویند اسباب بازی. اما عروسک‌های نمایشی، تکلیف‌شان مشخص است. آن‌ها برای استفاده‌های خاص ساخته می‌شوند. عروسک‌گردان با صدای خودش و حرکت دادن عروسک، داستان را می‌گوید. مواد اولیه‌ی عروسک‌های اسباب بازی، اصلاً به درد ساخت عروسک نمایش نمی‌خورد. عروسک‌های نمایشی معمولاً با فوم سفید، یونولیت، اسفنج، پنبه، کاغذ، مقوا، سیم و این جور چیزها ساخته می‌شود.

👉 عروسک‌نمایشی خوب چه خصوصیتی دارد؟

باید شخصیت و ظاهرش متناسب با قصه‌ی نمایش باشد. بازی دهنده‌اش بتواند راحت آن را حرکت دهد.

👉 تا حالا شده که فکر کنید عروسکی که ساخته‌اید مثل بچه‌ی خودتان است؟

عروسک‌هایم را دوست دارم. حتی بعضی موقع‌ها عروسکم را تنبیه کرده‌ام! چون آن‌ها مثل بچه‌های من می‌مانند. وقتی عروسکی لنگ می‌زند، قلبم می‌ریزد. یک بار نخ‌های یک عروسک پیچیده بود. سعی کرده بودند درستش کنند. اما باید به دست من که پدرش هستم درست می‌شد. او را آوردم در اتاق کارم که مثل اتاق جراحی عروسک‌هاست... با فرصت و حوصله شروع کردم نخ‌های او را عوض کردم. عروسک دوباره زنده شد!

